

Коваленко О.М.

канд. пед.наук, провідний науковий співробітник
*Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна*

ДИДАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ

Реформи української освіти здійснюються в контексті Болонського процесу, що має на меті перехід до компетентісно орієнтованої освіти, тому провідним у модернізації системи освіти України проголошено компетентісний підхід.

Нормативно-правові акти, які визначають напрями модернізації системи освіти держави, розробляються з урахуванням таких документів, як «Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (2019 р.), Національна економічна стратегія на період до 2030 року. (2021 р.) та Стратегія людського розвитку (2021 р.). Основною метою вітчизняної вищої освіти стає підготовка випускника, який не лише засвоїв визначений обсяг знань, а й вміє їх застосовувати.

В Національній доповіді про стан і перспективи розвитку освіти в Україні (2021 р) вказується на брак комунікаційно-педагогічних компонентів у підготовці вчителя: «В освітньому процесі не повною мірою використовуються можливості інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення його ефективності» [1, с. 46].

У зв'язку з цим одним з провідних завдань, що постали перед загальною системою освіти, є забезпечення всебічного науково-методичного супроводу освітнього процесу, зокрема з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ),

цифрових ресурсних середовищ, електронних та цифрових засобів навчання.

Законами України «Про освіту» (2017 р.), «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.) інформаційно-комунікаційні компетентності визначено ключовими. На розвиток електронного навчання, створення електронних освітніх ресурсів і формування цифрових компетентностей учасників освітнього процесу спрямовані положення про Національну освітню електронну платформу (2018 р.), про електронний підручник (2018 р.), про електронні освітні ресурси (2019 р.).

Рівень використання сучасних ІКТ та цифрових засобів навчання у сфері освіти оцінюється за чотирма основними напрямками:

- оснащення освітніх установ сучасним комп'ютерним і телекомунікаційним обладнанням;
- удосконалення системи управління освітою;
- створення електронних інформаційно-освітніх ресурсів;
- впровадження нових освітніх технологій і принципів організації навчального процесу [2, с. 7].

Які сучасні ІКТ та цифрові засоби навчання доцільно використовувати в освітньому процесі, як їх інтегрувати з кращими традиційними та інноваційними педагогічними технологіями? Ось найбільш складні та актуальні питання, розв'язання яких визначає успіх реформ освіти в інформаційному суспільстві.

Однією з основних тенденцій розвитку інформатизації освіти є прагнення до використання освітніх Інтернет-ресурсів, що забезпечує користувачам доступ до вітчизняних і зарубіжних джерел інформації, надає можливість вибору форми і місця навчання, рівня освіти.

Особливої значущості у зберіганні, систематизації та поширенні електронних навчально-методичних ресурсів набули

освітні портали та відкриті освітні ресурси. Їхньою основною функцією є забезпечення користувачів інформаційними ресурсами та послугами освітнього характеру відповідно до індивідуальних потреб, застосовуючи інформаційні, навігаційні та комунікаційні сервіси. Суттєвий внесок відкритих освітніх ресурсів в навчальний процес, в першу чергу, спирається на ідею комплексного використання ресурсів в рамках навчальної програми (так зване навчання на основі комплексу ресурсів). Важливу роль відіграє можливість розміщення та надання й отримання доступу до подібних цифрових ресурсів через Інтернет.

Інтерактивний сайт, контент якого наповнюється самими учасниками мережі, називають соціальною мережею (Інтернет мережею). Соціальна мережа спрямована на побудову мережевих Інтернет спільнот, пов'язаних спільними інтересами або спільною справою. Такі соціальні мережі, як Facebook, Twitter, Instagram і LinkedIn, є наочними прикладами додатків, що забезпечують учням і вчителям можливість поширювати інформацією як в рамках класу або школи, так і спілкуватися користувачами з інших країн. Соціальні мережі також можна використовувати для розвитку освітньої комунікації, організації інтерактивного навчання та зміцнення спільнот учнів і вчителів.

Корисним є використання блогів студентами під час навчання. Блоги уможливають отримання актуальної інформації, спілкування з блогерами та освітніми професіоналам. Завдяки дотриманому досвіду спілкування в блогах майбутні педагоги отримують експертні знання в своїй галузі, навчаються критично і творчо мислити, грамотно викладати думки в письмовій формі, аргументовано вести дискусію. Освітній блог - це інструмент педагогічної взаємодії в середовищі викладачів, вчителів, студентів та учнів. Блоги в навчальному та виховному процесі представлені наступним чином: блог одного уроку або теми, блог вчителя-предметника,

блог класу, блог – навчальний проект, блог учня або електронний зошит учня, блог-портфоліо учня, блог-щоденник учня, блог для дистанційної підтримки учня).

Важливою рисою застосування означених сервісів в освіті є спільне створення і використання ресурсів. Подібна групова співпраця передбачає персональні дії учасників та комунікацію учасників один з одним, а саме, замітки і анотування текстів, запис власних роздумів, розміщення посилань на інтернет-ресурси, фотографії, книги; перегляд роликів у відеосервісах; компіляція на одній сторінці інформації з різних інтернет-сервісів; обмін повідомленнями.

Отже, соціальні сервіси і групова діяльність всередині мережових спільнот пропонують такі можливості для здійснення педагогічної діяльності:

- використання відкритих електронних ресурсів;
- самостійне створення мережевого навчального змісту, публікація матеріалів в Інтернеті;
- набуття інформаційних компетенцій;
- спостереження за діяльністю учасників спільноти, спільна діяльність та співпраця.

Перейдемо до розгляду інформаційно-комунікаційних технологій, спеціально розроблених для освітніх цілей. До ІКТ та цифрових засобів навчання в освіті слід віднести:

1. Технології подання навчальної інформації, а саме всі види електронних освітніх ресурсів: електронні підручники та навчальні посібники, мультимедійні освітні ресурси, інтерактивні тренажери, віртуальні та автоматизовані практикуми, системи комп'ютерного тестування та ін.

2. Технології доступу до електронних освітніх ресурсів, локальні і мережеві.

3. Технології організації педагогічної взаємодії – телекомунікаційні засоби, через які здійснюється навчальний

діалог (зворотній зв'язок). До них належать як універсальні технології мережевих комунікацій (електронна пошта, технології відео та конференцзв'язку, сервіси соціальних мереж), так і спеціалізовані програмні системи, а саме віртуальні освітні середовища, оболонки для мережевого електронного навчання. Такі технології ще називають технологіями мережевого навчання. Їхнє застосування передбачає створення для студентів і викладачів електронного навчального середовища, яке спрощує доступ до електронних освітніх ресурсів, забезпечує підтримку самостійної навчальної діяльності, організацію індивідуальної та групової взаємодії учнів і викладачів, проміжне і підсумкове тестування.

Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що інформаційно-комунікаційні технології виступають чинником зростання виробництва і бізнесу, поступу науки і освіти та справляють істотний вплив на розвиток сучасної освіти. Перехід від кваліфікаційної моделі фахівця до компетентнісної є вимогою сучасного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні: монографія / Нац. акад. пед. наук України ; [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), О. М.Топузов (заст. голови)] ; за заг. ред. В. Г. Кременя. - Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. -384 с.

2. Дырдина Е.В. Информационно-коммуникационные технологии в компетентностно-ориентированном образовании: учебно-методическое пособие / Е.В. Дырдина, В.В. Запорожко, А.В. Кирьякова. – Оренбург: ООО ИПК «Университет», 2012. – 227 с.

